

Українсько-польське економічне співробітництво: сучасний стан та перспективи розвитку

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин ВНУ ім. Лесі Українки

Розглядаються передумови та сучасний стан торговельно-економічних відносин та інвестиційного співробітництва України і Республіки Польща. Окреслюються перспективи подальшого українсько-польського економічного співробітництва через аналіз виступів, зустрічей та форумів, проведених на найвищому рівні між двома державами.

Ключові слова: українсько-польське економічне співробітництво, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, інвестиційне співробітництво.

Павліха Наталія, Марчук Юлія. Украинско-польское экономическое сотрудничество: современное состояние и перспективы развития. Рассматриваются предпосылки и современное состояние торгово-экономических отношений, а также инвестиционного сотрудничества Украины и Республики Польша. Очерчиваются перспективы дальнейшего украинско-польского экономического сотрудничества путем анализа выступлений, встреч и форумов, проведенных на наивысшем уровне между двумя странами.

Ключевые слова: украинско-польское экономическое сотрудничество, внешняя торговля, экспорт, импорт, инвестиционное сотрудничество.

Pavliha Nataliya, Marchuk Yuliya. Ukrainian-Polish Economic Cooperation: Current State and Prospects of Development. The preconditions and current state of trade and economic relations and investment cooperation between Ukraine and Poland Republic are considered. The prospects of further Ukrainian-Polish economic collaboration are described by analysis of addresses, meetings and forums at the highest level between two states.

Key words: Ukrainian-Polish economic cooperation, foreign trade, export, import, investment cooperation.

Постановка наукової проблеми та її значення. З погляду забезпечення еволюційного розвитку господарських відносин між Україною та сусідніми з нею постсоціалістичними державами ЄС, найбільш показовим є окреслення основних проблем та дослідження механізмів активізації економічного співробітництва між Україною та Польщею, яке формувалося протягом тривалого історичного періоду, а впродовж останнього десятиліття зазнало відчутних структурно-інституційних змін у зв'язку зі вступом Польщі до ЄС.

Польща є одним із головних стратегічних партнерів України на європейському континенті, насамперед щодо підтримки її зусиль, пов'язаних із наближенням до ЄС та можливим майбутнім членством у цьому об'єднанні. Незмінність такої позиції впродовж тривалого часу набула для України важливого значення і в контексті успішної реалізації політики європейської інтеграції, і щодо розвитку двостороннього економічного співробітництва з Польщею. Тому українсько-польське економічне співробітництво є об'єктом першочергової уваги з погляду виявлення резервів удосконалення господарських відносин України з постсоціалістичними країнами – членами ЄС на сучасному етапі європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень з цієї проблеми. Проблематику українсько-польського економічного співробітництва розглядає під різними кутами зору чимало науковців – і вітчизняних, і закордонних. Зокрема, особливості та перспективи розвитку економічних відносин між Україною та Республікою Польща проаналізовано в наукових роботах таких учених, як Б. Андрушків, Я. Антошек, В. Борщевський, В. Будкін, М. Мальський, Н. Мікула, А. Мокій, Є. Савельєв, А. Сковронська-Лучинська, К. Рейман, А. Філіпенко, М. Фляга та ін.

З огляду на це потрібно констатувати, що активізація українсько-польського економічного співробітництва в усіх його вимірах, починаючи від узгодження принципів

зовнішньої політики і закінчуючи співпрацею у транскордонній площині, є однією з найактуальніших наукових проблем як у контексті налагодження ефективних механізмів наближення України до ЄС, так і щодо формування відповідного теоретичного підґрунтя та практичного інструментарію її двосторонніх відносин із сусідніми постсоціалістичними країнами – членами ЄС в умовах європейської інтеграції. **Мета** дослідження – здійснити аналітичний огляд сучасного стану та перспектив розвитку українсько-польського економічного співробітництва.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Для України Республіка Польща є ключовим стратегічним партнером, із яким вона розвиває всебічний двосторонній діалог, поглиблює взаємовигідну співпрацю. Так, за результатами різних джерел Польща посідає друге місце (76,6 % респондентів, а в районах пограниччя – перше) за пріоритетністю двосторонніх відносин після Російської Федерації (78,7 % респондентів) [1, 4]. Сучасні українсько-польські відносини вже стали зразком для багатьох сусідніх країн у регіоні й мають усі підстави бути одним із потужних фундаментів нової Європи. На сучасному етапі в цьому вимірі створено сприятливі передумови для подальшого зближення двох країн. По-перше, це просування національних інтересів України на Захід, зокрема через посередництво Польщі, стабілізація економіки. По-друге, використання Україною посередництва Польщі у відносинах ЄС та НАТО, залучення іноземних інвестицій із Заходу. По-третє, це реалізація домовленостей щодо візового режиму, вирішення проблем, які виникатимуть у торгівлі через вступ Польщі до ЄС. Для Польщі ж на цьому рівні важливим є реалізація нових форм співробітництва у виробничій сфері за пріоритетними напрямками ЄС, вирішення проблем візового режиму та набуття статусу нового пограниччя, реалізація представницьких контактів, вирішення проблем товарообігу з Україною у зв'язку з розширенням, участь у приватизаційних процесах земельного ресурсу України [2, 3].

Одним із головних складників українсько-польського економічного співробітництва є співпраця в торговельно-економічній сфері. За даними Держкомстату України, за 2010 р. обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща зросли на 35,2 % від рівня 2009 р. і становили 4576,0 млн дол. США.

Рівень українського експорту до Республіки Польща за 2010 р. становить 1787,2 млн дол. США і порівняно з показником 2009 р. збільшився на 47,9 %. Натомість рівень польського експорту до України за 2010 р. становив 2788,8 млн дол. США і порівняно з показником 2009 р. збільшився на 28,5 %. Від'ємне для України сальдо торговельного балансу у цей період становило 1001,6 млн дол. США.

Обсяги зовнішньої торгівлі послугами України з Республікою Польща за результатами 2010 р. зросли на 15,0 % від рівня аналогічного періоду 2009 р. і становили 227,1 млн дол. США. Рівень українського експорту послуг до Республіки Польща у 2010 р. становив 91,5 млн дол. США, а рівень польського експорту послуг до України – 135,6 млн дол. США.

Таблиця 1

Торгівля товарами та послугами між Україною та РП [3]

Рік	Обсяги, млн дол. США		
	імпорт в Україну	експорт у РП	взаємні обсяги торгівлі товарами й послугами
2003	849,0	794,0	1643,0
2004	1034,0	1022,0	2056,0
2005	1482,9	1072,2	2555,1
2006	2206,0	1425,3	3631,3
2007	3066,8	1741,4	4808,2
2008	4508,5	2490,1	6998,6
2009	2284,8	1295,6	3580,7
2010	2924,4	1878,7	4803,1
I квартал 2011	632,4	656,0	1288,4

Згідно з даними Міністерства економіки Республіки Польща, за результатами I кварталу 2011 р. обсяги зовнішньої торгівлі товарами України з Республікою Польща становили

1151,0 млн євро (1634,4 млн дол. США). Обсяги українського експорту до Республіки Польща склали 457,4 млн євро (649,5 млн дол. США) та збільшилися удвічі порівняно з аналогічним періодом 2010 р. Обсяги польського імпорту в Україну склали 693,6 млн євро (984,9 млн дол. США) та збільшилися на 13,1 % щодо аналогічного періоду 2010 р. Від'ємне для України сальдо торговельного балансу становило 236,2 млн євро (335,4 млн дол. США).

Основними статтями імпорту з Польщі в Україну є продукція деревообробної, харчової промисловості, машинобудування, а також косметичні препарати [4].

Отож, з України до Республіки Польща найбільше експортується продукції металургійної, видобувної галузі та деяка продукція машинобудування, а також продукція сільського господарства й легкої промисловості.

Порівнявши експортно-імпортну товарну структуру двох країн (див. табл. 2–3), слід зазначити, що на сучасному етапі в експорті України до РП переважає сировина, а в експорті РП до України – готові вироби різних галузей виробництва.

Таблиця 2

Товарна структура експорту з України до Республіки Польща в I кварталі 2011 р. [3]

Номер та найменування групи товару	Експорт		
	вартість, тис. дол. США А	у % до відп. період у поперед. року	у % до заг. обсяг у
Усього	656096,7	212,6	100,0
72 – чорні метали	163513,1	382,7	24,9
26 – руди, шлаки та зола	151873,5	284,7	23,1
85 – електричні машини й устаткування	60324,8	152,8	9,2
44 – деревина та вироби з деревини	37979,1	127,0	5,8
23 – залишки й відходи харчової промисловості	30420,6	172,9	4,6
73 – вироби чорних металів	16963,3	201,2	2,6
15 – жири та олії тваринного або рослинного походження	16185,0	159,7	2,5
12 – насіння і плоди олійних рослин	12294,9	590,9	1,9
62 – одяг текстильний	9326,3	92,5	1,4
84 – котли, машини, апарати й механічні пристрої	7712,5	144,5	1,2

Таблиця 3

Товарна структура імпорту з Республіки Польща до України у I кварталі 2011 р. [4]

Номер та найменування групи товару	Імпорт		
	вартість, тис. дол. США	у % до відп. періоду поперед. року	у % до заг. обсягу
Усього	632408,7	122,2	100,0
48 – папір та картон	63623,7	92,4	10,1
39 – полімерні матеріали, пластмаси	61785,9	148,6	9,8
85 – електричні машини й устаткування	49936,8	156,2	7,9
84 – котли, машини, апарати й механічні пристрої	44786,0	220,4	7,1
27 – енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки	33346,1	65,5	5,3
33 – ефірні олії, косметичні препарати	29436,9	89,6	4,7
44 – деревина та вироби з деревини	26477,4	162,9	4,2
72 – чорні метали	19504,7	132,8	3,1
08 – їстівні плоди та горіхи; цитрусові	12824,0	33,9	2,0
02 – м'ясо та харчові субпродукти	8941,2	67,3	1,4

Ще один важливий складник економічної співпраці між цими країнами – це інвестиційна сфера.

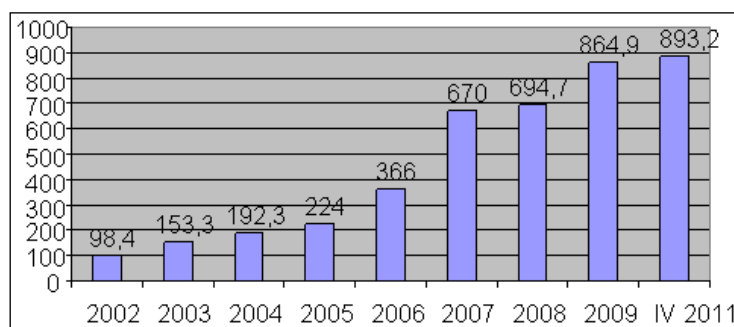

Рис. 1. Приріст польських інвестицій в Україну у період 2001–2010 рр. (млн дол. США) [4]

Станом на 1 січня 2011 р. обсяги інвестиційного капіталу з Польщі до України становили 935,8 млн дол. США, що становить 2,1 % загального обсягу іноземних інвестицій в Україну.

За даними Державного комітету статистики України, обсяги українських інвестицій в польській економіці станом на 01.01.2011 р. склали 49,1 млн дол. США, що становить 0,7 % загального обсягу українських інвестицій за кордоном. За наявною інформацією, обсяг реальних українських інвестицій у РП, які з різних причин не враховує українська статистика, перевищує 1 млрд дол. США. У Польщі діє нині щонайменше один десяток підприємств з українським капіталом.

Динаміку інвестиційної співпраці між двома країнами наведено у таблиці 4. Традиційно польські інвестиції скеровано в обробну промисловість (близько 50 %), у фінансовий сектор (близько 30 %), в оптову та роздрібну торгівлю (12 %).

Таблиця 4

Динаміка українсько-польської інвестиційної співпраці у 2001 р. – I кварталі 2011 р. [4]

Рік	З РП до України, тис. дол. США	З України до РП, тис. дол. США
2001	69 298	343
2002	98 419	328
2003	153 316	350
2004	179 484	293
2005	224 000	21 300
2006	366 000	24 200
2007	670 500	30 100
2008	694 700	46 900
2009	864 900	49 400
I квартал 2011	893 200	50 700

Найвагомішими українськими інвестиційними проектами в Республіці Польща є: Варшавський автомобільний завод (інвестор – «Авто-ЗАЗ»), металургійний комбінат «Гута-Ченстохова» (інвестор – «ІСД»), суднобудівельний завод «Сточне Гданське» (інвестор – «ІСД»), металотрейдер «Центросталь Бидгощ» (інвестор – «УГМК»).

Найвагомішими польськими інвестиціями в Україні є: фабрика будівельної кераміки «Церсаніт», фабрика паркету «Барлінек», меблева фабрика «Новий Стиль», фабрика упаковки «Кен-Пак», фабрика автозапчастин «Інтер-Гроклін», фабрика металообробки «Полімекс-Мостосталь», м'ясокомбінат «ПКМ Дуда», банк «Кредо», «Плюс-банк» [3].

22–24 квітня 2008 р. у м. Свиноустя (Республіка Польща) під патронатом віце-прем'єр-міністра, міністра економіки Республіки Польща В. Павляка та віце-прем'єр-міністра України Г. Немирі відбувся I Міжнародний інвестиційний форум «Україна: нові можливості».

Цей форум, що його організувала Польсько-українська господарча палата за сприяння та підтримки посольства, був присвячений презентації інвестиційного потенціалу України та сприянню європейській інтеграції України. У роботі форуму взяли участь українські й польські підприємці, представники неурядових організацій, економісти, експерти, політики, а також представники ділових кіл Німеччини, Данії та скандинавських країн. У рамках роботи форуму було проведено дев'ять тематичних секційних засідань: «Енергетична

безпека Європи», «Польські органи місцевого самоврядування та регіони України», «Проблеми розвитку інфраструктури», «Принципи діяльності бізнес-сфери», «Спільна сільськогосподарська політика», «Фінансовий ринок України», «Роль ЗМІ та проєвропейських організацій у питанні подолання економічної кризи», «Питання безпеки здійснення взаємного товарообігу» та «Принципи програми ЄС “Східне партнерство”».

У своєму виступі перед учасниками форуму перший заступник голови Секретаріату Президента України О. Шлапак окреслив сучасний стан та перспективи розвитку української економіки, при цьому окремо зупинившись на наслідках впливу світової економічної кризи на економіку держави. Водночас О. Шлапак наголосив і на позитивних тенденціях приросту роздрібного товарообігу в Україні, навів дані щодо рівня інфляції за перші три місяці 2009 р. в Україні (що становило 5,9 %, тобто менше за відповідні показники першого кварталу 2008 р.).

Покращення ситуації в економіці країни О. В. Шлапак пов'язував з наданням Україні найближчим часом другого траншу кредиту «stand by» Міжнародним валютним фондом, раціональним веденням урядом макроекономічної політики, стабілізацією банківської системи України та поступовим поверненням довіри до банків з боку населення.

Крім того, важливими чинниками стабілізації української економіки він назвав заходи для підтримки державою національного виробника, проведення структурних реформ в енергетичній сфері, реалізацію інфраструктурних проєктів, пов'язаних із підготовкою України до Євро-2012.

У своєму виступі під час відкриття форуму О. Моцик, на той час Надзвичайний та Повноважний Посол України в Республіці Польща, наголосив, що в умовах світової економічної кризи двостороннє українсько-польське співробітництво набирає усе більшої ваги, а досвід Польщі в питанні європейської інтеграції є досить цінним для України.

О. Моцик відзначив, що подальше поглиблення двосторонніх економічних відносин залежить, зокрема, від збільшення кількості пунктів пропуску на українсько-польському кордоні в найближчі кілька років, упровадження положень Угоди про малий прикордонний рух між країнами з 1 червня 2009 р., а також від скоординованості у питаннях спільної підготовки до чемпіонату Європи з футболу.

Заступник міністра юстиції України Л. Єфіменко у своєму виступі зупинився, зокрема, на питаннях захисту прав людини і бізнесу в Україні, адаптації українського законодавства до європейських норм, проведення судової реформи в Україні [5].

На нинішньому етапі розвитку двосторонніх відносин Україна та Польща виступають за інтенсифікацію співробітництва в економічній сфері. Про це йшлося під час зустрічі заступника міністра економіки України Василя Мармазова із заступником міністра економіки Республіки Польща Рафалом Баняком 25 лютого 2011 р. Під час зустрічі сторони відзначили важливість для подальшого розвитку економічного співробітництва між обома країнами домовленостей, досягнутих під час першого офіційного візиту до Республіки Польща Президента України Віктора Януковича, який відбувся 3–4 лютого 2011 р., а також масштабного економічного форуму, проведеного в ході цього візиту у Варшаві. Було окреслено способи врегулювання проблем, пов'язаних із поверненням податку на додану вартість підприємствам із польським капіталом за експортовану продукцію, та окремі механізми вирішення цього питання, передбачені в новому Податковому кодексі України.

Українська сторона звернулася з проханням надати сприяння у справі врегулювання проблеми заборгованості польської компанії «STING POLSKA Sp. z o. o.» перед українським підприємством «НОРД». Досягнуто домовленості про обмін інформацією щодо проблем українських та польських підприємств через підрозділи Посольства Республіки Польща в Україні [6].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, варто наголосити на доцільності українсько-польського економічного співробітництва, оскільки країни є сусідами, мають спільну історію народів, подібні гео економічні інтереси та стратегічні цілі. На нинішньому етапі економічна співпраця між двома державами відбувається досить

активно, про що свідчить проведення різноманітних економічних форумів, зустрічей на вищому та найвищому рівнях, підписання угод та договорів про економічну співпрацю. Тому, на наш погляд, двостороннє економічне співробітництво є дуже перспективним і його слід розвивати, активізувати та інтенсифікувати, оскільки обидві країни володіють потужним потенціалом для розвитку взаємовигідних економічних відносин.

Список використаної літератури

1. Макаренко Є. Україна і Польща в процесах євроінтеграції / Є. Макаренко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К. : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2005. – Вип. 55, ч. 2. – С. 3–9.
2. Макаренко Є. А. Українсько-польське міжнародне співробітництво: реалії і динаміка XXI століття / Є. Макаренко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. пр. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2004. – Вип. 48, ч. 1. – С. 3–9.
3. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Посольство України в Республіці Польща : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua>
5. Торговельно-економічна місія у складі Посольства України в Республіці Польща. Варшава, 30. 04. 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrexport.gov.ua/ukr/info_exhibitions/ukr/1928.html
6. Офіційний сайт Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua>